

Edistyksen Päivät 2020

Katsaus tapahtumaan

Kari Kuoppala

Vuosi 2020 on ollut koko yhteiskunnassamme erilainen, koska koronavirus on vaikuttanut jollain tasolla lähes kaikkien kansalaisten ja organisaatioiden toimintaan. Edistysellisen tiedeliiton toiminnassa vaikutukset ovat ilmenneet ensin joidenkin toimintojen siirtymisenä eteenpäin kalenterissa ja vähitellen toiminnan toteuttamisena tietoverkkojen välityksellä. Edistyksen Päivät järjestettiin päättyneenä vuonna yksipäiväisenä 12. 11. 2020 ensimmäistä kertaa kokonaan verkotapahtumana. Tapahtuman ilmoittautuneita oli yli 90. Eri esityksiin osallistui yleisöä vaihtelevasti 56–62 henkilöä, joten päivien suosio ei tässä suhteessa merkittävästi romahtanut. Tapahtuman organisointi sujui osallistujan näkökulmasta varsin juohevasti, mistä kiitos lankeaa teknisestä toteutuksesta huolehtineille pääsihteeri *Tuija Rimmille* ja hallituksen jäsen *Janne Wikströmille*.

Mikä maku virtuaalitapahtumasta jäi itse kullekin osallistujalle, riippuu monista seikoista, kuten tottumuksesta toimia verkkoyhteyden kautta, mahdollisuuksista osallistua live-tapahtumiin pääkaupunkiseudulla työpäivän aikana sekä osallistujan sosiaalisista luonteenpiirteistä. Päivien alustusten seuraaminen ruudulta sujui vähintään yhtä hyvin kuin paikalla ollen, koska alustaja ja esitystä oli mahdollisuus sekä seurata katseella että kuulla selkeästi samaan aikaan ilman ulkoisia häiriötekijöitä. Alustusten laatu

vastasi myös aiemmin paikalla olevana seuraamiani Edistyksen Päiviä. Melko vähän virtuaalielämää viettäneenä kaipasin aiemmista Edistyksen Päivien kokemuksistani keskusteluja tuttuja ja tuntemattomien osallistujien kanssa taukojen aikana ja ehkä matkoillakin päiviin liittyen.

Päiville osallistuneilta saatu palaute oli yleissävyltään positiivista. Palautetta antaneet myös jakautuivat melko tasan niihin, joilla oli aikaisempaa kokemusta Edistyksen Päivistä ja ensikertalaisiin. Palautetta antaneista useimmat olivat melko varmoja osallistumisestaan näin järjestetyille päiville uudelleen. Yhteenvetona voidaan siis todeta, että poikkeukselliset olot eivät vieneet keskeistä toimintamme peruspilaria yleisön ulottumattomiin. Selkeänä miinuksena verkkoseminaarissa on vähäisten tulonhankkimismahdollisuuksiemme kaventuminen tältäkin osaltaan. Toisaalta alustajien matkakustannuksetkaan eivät rasita budjettiamme.

Edistysellisen tiedeliiton puheenjohtaja *Veikko Halttunen* avasi Tieteen tuottamisen ja hyödyntämisen tilat: paikat, olosuhteet ja kulttuuri verkkoseminaarin nostaan esiin aiheeseen liittyvinä keskeisinä teemoina tieteen globaalin luonteen ja tieteen monitasoiset tavoitteet. Hän tarkasteli myös paljon keskustellun tieteen avoimuuden suhteessa tieteeseen perustuvaan liiketoimintaan ja poikkeusoloihin, kuten sotiin. Suomalaisen tieteen näkökulmasta Halttunen otti esiin

myös englannin kielen valta-aseman niin tutkimuksen julkaisemiseen kuin opetukseen liittyen.

Päivien alustajista tähän lehteen ehtivät kirjoittaa esityksensä pohjalta yliopistonlehtori *Juha Himanka* Lapin yliopistosta ja Team Finland Knowledge -verkoston opetuksen ja tieteen asiantuntija *Iina Soiri* Pretoriasta Etelä-Afrikasta. Sairastumisen vuoksi esityksensä perumaan joutunut yliopistonlehtori *Karoliina Snell* myös toimitti suunniteltuun esitykseen pohjautuvan artikkelin.

Päivien ensimmäisenä alustajana esiintyi professori emeritus *Uskali Mäki* Helsingin yliopistosta otsikollaan ”Periferiasta pesee! Vai peseekö? Globaalin tiedejärjestelmän asymmetriat ja pienen semi-periferian strategiat”. Mäki tarkasteli suomalaisen eli pienen semi-periferian mahdollisuuksia suhteessa globaaliin tiedejärjestelmään. Suomalaisen järjestelmän tutkijoiden etuna hän näki esimerkiksi laajan lukeneisuuden ja haittana nöyrän globaalien trendien seurailun. Mäki myös peräänkuulutti vahvempaa tieteen tutkimusta, jonka keskeiseksi kohteeksi tulisi ottaa semi-periferisyys. Tiedepolitiikassa tulisi suosia variaatioita yhden koon politiikan sijaan. Tutkimuksen pitkän aikavälin turvallisuus on hänen mukaansa myös tärkeää. Kaiken kaikkiaan semi-periferiassa tulisi harjoittaa itsenäistä tutkimuspohjaista tiedepolitiikkaa.

Seuraavan alustuksen piti professori *Anssi Paasi* Oulun yliopistosta

otsikolla Akateeminen kapitalismi ja tiedontuotannon geopolitiikka. Hän tarkasteli tiedon tuotannon tilaan liittyviä ulottuvuuksia alustuksessaan nostamalla esiin tieteen verkostomaisen, monitasoisen luonteen, joka ei tunne rajoja eikä muureja. Julkaiseminen ja tiedon liikkuminen sisältävät erilaisia valtaolttuvuuksia, jotka luovat tieteen harjoittamisen eriarvoisuuksia. Tiedon liikkeen suuntautuminen ytimistä periferioihin ja sitä tukeva englanninkielinen julkaiseminen luovat eriarvoisuutta tieteen tekemiseen. Akateemiseen kapitalismiin pohjautuen voidaan Paasin mukaan tarkastella markkinaolttukaan tunkeutumista yliopistojen toimintaan ja siihen kytkeytyvän managerialismin yliopistodemokratiaa murentavaa vaikutusta. Tämän kehityksen lopputulemana on pahim-

massa tapauksessa se, että julkaisetaan yhä enemmän sellaista, joka kiinnostaa yhä vähälukuisempaa yleisöä.

Vastuullinen tutkija *Mikko Rask* Kuluttajatutkimuskeskuksesta alusti aiheesta Kollektiivisellä älykkyydellä ratkaisuja yhteisöllisen tarpeen määrittelyyn. Kollektiivisellä älykkyydellä tarkoitetaan ryhmien kykyä tehdä hyviä päätöksiä käytössä olevin resurssein. Rask havainnollisti esimerkein kollektiivista älykkyyttä ja erityisesti osallistuvaa budjetointia sen konkreettisena muotona. Osallistuvan budjetoinnin yksi mahdollinen soveltamiskohde voisi hyvin olla tiederahoitus. Tiedeasiantuntija *Antti Pelkonen* valtioneuvoston kansliasta esitteli empiirisiin tutkimuksiin nojaavan katsauksen otsikolla Mitä tutkittua tietoa päätöksente-

ossa hyödynnetään – ja ketkä sitä tuottavat? Pelkonen tarkasteli ylintä päätöksentekoa eli kohteena olivat eduskunta ja valtioneuvosto.

CSC:n kehityspäällikkö *Hanna Mari Puuskan* ja TSV:n suunnittelupäällikkö *Janne Pölösen* esityksen otsikkona oli Julkaisutoiminnan diversiteetti, tieteen monikielisyys ja julkaisukanavien monimuotoisuus. He käsitelivät omassa esityksessään mm. tutkimuksen vastuullista arviointia, eri tieteenalojen julkaisukäytäntöjä ja niiden muutosta sekä julkaisutoiminnan arvioinnin tietopohjaa. Alustuksessa myös vertailtiin julkaisumuotojen kehitystä Suomessa ja muutamissa eurooppalaisissa vertailumaissa. ■